
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פרשנות יהודית עתיקה - 21350

תאריך עדכון אחרון 05-03-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מקרא

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' מיכאל סיגל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Michael.Segal@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג, 13:00 - 14:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה עוסק בדינמיקה של התפתחות הפרשנות הקדומה למקרא. נכיר חיבורים יהודיים מרכזיים מימי בית שני ונבחן כיצד הם התמודדו עם קשיים ופערים בטקסט המקראי. נעמוד על המנגנונים הפרשניים העומדים לרשותו של הפרשן הקדום ונזהה מסורות פרשניות ותפיסות עולם שבאות לידי ביטוי בחיבורים הנידונים. הקורס כולל קריאה צמודה של מגוון מקורות המתייחסים לז'אנרים שונים של הספרות המקראית, החל מספרי המקרא המאוחרים ועד לספרות חז"ל.

מטרות הקורס:

(1) היכרות עם פרשנות יהודית עתיקה למקרא לסוגותיה השונות; (2) הקניית כלים מושגיים ומתודולוגיים לזיהוי אלמנטים פרשניים והבנת ההתפתחות של מסורות פרשניות; (3) פיתוח רגישות ביקורתית בקריאת טקסטים פרשניים על מנת לעמוד על גורמים הגותיים, היסטוריים ותרבותיים שהשפיעו על תולדות פרשנות המקרא בעת העתיקה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

(1) לבחון את הטקסט של פרשנים יהודים עתיקים בהקשרם התרבותי וההיסטורי; (2) לדון ביסודיות בטקסט המקראי ובבעיות הפרשניות העולות מקריאתו; (3) לזהות מהו המחיר הפרשני של מסורת פרשנות ספציפית ולשפוט את היתרונות והחסרונות שלה.

דרישות נוכחות (%):

נוכחות מלאה

שיטת ההוראה בקורס: תרגיל - דיונים אינטראקטיביים בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

ראו באתר הקורס במודל.

חומר חובה לקריאה:

ראו באתר הקורס במודל.

חומר לקריאה נוספת:

יוסף הינמן, אגדות ותולדותיהן: עיונים בהשתלשלותן של מסורות (ירושלים, 1974).
יצחק הינמן, דרכי האגדה (ירושלים, 1954).

י"א זליגמן, "ניצני מדרש בספר דברי הימים", תרביץ מט (תש"ם), עמ' 14-32 [מודפס שנית באוסף מאמריו: י"א זליגמן, מחקרים בספרות המקרא (עורכים א' הורביץ, ע' טוב וש' יפת, ירושלים, תשנ"ב),

עמ' 454-474.

- י' זקוביץ, מבוא לפרשנות פנים מקראית (אבן יהודה, תשנ"ב).
ע' טוב, ביקורת נוסח המקרא: פרקי מבוא (ירושלים, תש"ן).
ח' מאק, הפרשנות הקדומה למקרא (תל-אביב, תשנ"ג).
מ' סיגל, ספר היובלים: שכתוב המקרא, עריכה, אמונות ודעות (ירושלים, 2007).
י' פרנקל, דרכי האגדה והמדרש (שני כרכים; גבעתיים, 1991).
מ' קיסטר (עורך), מגילות קומראן: מבואות ומחקרים (שני כרכים; ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תשס"ט).
Carson, D.A. and H.G.M. Williamson (eds.), *It is Written: Scripture Citing Scripture, Essays in Honor of Barnabas Lindars, SSF* (Cambridge, 1988).
Fishbane, M., *Biblical Interpretation in Ancient Israel* (Oxford: Clarendon, 1985).
Ginzberg, L., *The Legends of the Jews* (Philadelphia: JPS, 1909-1938).
Holladay, C. R. *Fragments from Hellenistic Jewish Authors* (4 vols.; Atlanta: Scholars, 1983-1995).
Kraft, R.A. and G.W.E. Nickelsburg (eds.), *Early Judaism and its Modern Interpreters* (Atlanta, 1986).
Kugel, J., *Traditions of the Bible* (Cambridge, Mass./London: Harvard University Press, 1998).
Kugel, J. and R. Greer, *Early Biblical Interpretation* (Philadelphia, 1986).
Kugel, James L., Lawrence H Schiffman, and Louis H Feldman. *Outside the Bible: Ancient Jewish Writings Related to Scripture* (3 vols.; Philadelphia: The Jewish Publication Society, 2013).
Mulder, M.J. (ed.), *Mikra: Text, Translation, Reading and Interpretation of the Bible in Ancient Judaism and Early Christianity* (Philadelphia: Fortress, 1988).
Nickelsburg, G.W.E., *Jewish Literature Between Bible and Mishnah* (Philadelphia, 1978).
Saebø, M. (ed.), *Hebrew Bible/Old Testament: The History of its Interpretation. I: From the Beginnings to the Middle Ages* (Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1996).
Stone, M. (ed.), *Jewish Writings of the Second Temple Period* (Philadelphia: Fortress, 1984).
Vermes, G., *Scripture and Tradition in Early Judaism: Haggadic Studies* (Leiden: Brill, 1973).

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נוסף / הערות: